

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 2 februari 2022

96/2022

Lag om ändring av rättegångsbalken

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i rättegångsbalken 22 kap. 13 § och 26 kap. 24 a §, sådana de lyder, 22 kap. 13 § i lag 768/2002 och 26 kap. 24 a § i lagarna 381/2003 och 732/2015,

ändras 2 kap. 8 § 3 mom., 5 kap. 17 § 1 mom., 6 kap. 2 a § 1 mom. och 12 §, 17 kap. 48 § 1 mom. och 59 § 1 mom., 22 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten och 6, 9 och 10 §, 24 kap. 7 § 1 mom. 4 punkten och 15 § 1 mom. 4 punkten, 25 kap. 15 § 2 mom., 16 § 1 mom. och 18 § 1 mom., 25 a kap. 14 § 1 mom., 26 kap. 9 § 2 mom., 12 § 2 och 3 mom., 13 § 1 mom., 18 § 3 mom., 19 § 1 mom., 20 § 2 mom., 24 § 2 mom., 27 § 1 och 2 mom., 27 kap. 5 § och 30 kap. 20 § 1 mom.,

sådana de lyder, 2 kap. 8 § 3 mom., 22 kap. 9 §, 25 kap. 15 § 2 mom. samt 26 kap. 9 § 2 mom. och 12 § 2 och 3 mom. i lag 381/2003, 5 kap. 17 § 1 mom. och 6 kap. 12 § i lag 1052/1991, 6 kap. 2 a § 1 mom. i lag 595/1993, 17 kap. 48 § 1 mom. och 59 § 1 mom. i lag 732/2015, 22 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten, 25 kap. 18 § 1 mom. och 26 kap. 24 § 2 mom. i lag 768/2002, 22 kap. 6 och 10 § i lag 1064/1991, 24 kap. 7 § 1 mom. 4 punkten och 15 § 1 mom. 4 punkten, 26 kap. 18 § 3 mom., 19 § 1 mom., 20 § 2 mom. och 27 § 1 och 2 mom. samt 27 kap. 5 § i lag 165/1998, 25 kap. 16 § 1 mom. i lag 362/2010, 25 a kap. 14 § 1 mom. i lag 650/2010, 26 kap. 13 § 1 mom. i lag 683/2016 och 30 kap. 20 § 1 mom. i lag 104/1979, samt

fogas till 6 kap. en ny 12 a §, till 17 kap. 46 §, sådan den lyder i lag 732/2015, ett nytt 2 mom., till 22 kap. 5 § 1 mom., sådant det lyder i lag 768/2002, en ny 4 punkt, till 26 kap. en ny 15 a §, till 26 kap. 23 §, sådan den lyder i lagarna 165/1998 och 732/2015, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3 mom., till 26 kap. 24 §, sådan den lyder i lag 768/2002, ett nytt 2 mom., varvid det ändrade 2 mom. blir 3 mom. och till 26 kap. 27 §, sådan den lyder i lag 165/1998, nya 2 och 3 mom., varvid det ändrade 2 mom. och det nuvarande 3 mom. blir 4 och 5 mom., som följer:

2 kap.

Om domförhet

8 §

En ledamot kan dessutom besluta att huvudförhandling skall hållas i saken och fatta de avgöranden som hänför sig till huvudförhandlingen samt också besluta om andra åtgärder i samband med förberedelsen av målet eller ärendet och under förberedelsen fastställa en förlikning. En ledamot kan dock inte avslå en begäran om att en person som förhörts i tingsrätten ska förhöras personligen på nytt eller för ställande av tillägsfrågor vid huvud-

förhandlingen. I de ärenden där en ledamot är behörig får en ledamot också besluta om arvoden och kostnadsersättningar till försvarare, rättegångsbiträde, målsägandebiträde och målsägandes stödperson samt om skyldighet att ersätta rättegångskostnader och bevisningskostnader.

5 kap.

Om väckande av talan och förberedelse i tvistemål

17 §

Domstolen ska genomföra förberedelsen så att målet vid huvudförhandlingen kan behandlas i ett sammanhang och på ett strukturerat sätt.

6 kap.

Huvudförhandling i tvistemål

2 a §

Domstolen ska övervaka att målet behandlas på ett strukturerat sätt och att klarhet och ordning iakttas i behandlingen. Domstolen kan också besluta att fristående frågor i målet eller fristående delar av det ska behandlas separat.

12 §

Vid en ny huvudförhandling ska målet behandlas på nytt. Muntlig bevisning som har tagits emot tidigare ska tas emot på nytt genom en bild- och ljudupptagning till den del den anses ha betydelse för målet. På tilläggsförhör, omförhör och framläggande av muntlig bevisning genom hänvisning tillämpas vid en ny huvudförhandling 26 kap. 15 a §.

Skriftlig bevisning som har tagits emot tidigare ska tas emot på nytt till den del den anses ha betydelse för målet.

Om det finns ett hinder för att bevisning som har tagits emot tidigare tas emot på nytt, ska domstolen i behövlig omfattning ta del av bevisningen på basis av rättegångsmaterialet från den tidigare huvudförhandlingen.

12 a §

I ett mål som en högre domstol har återförvisat till tingsrätten tas tidigare mottagen muntlig bevisning emot genom en bild- och ljudupptagning vid huvudförhandlingen, om det med hänsyn till skälet till återförvisning kan anses vara lämpligt. Om den muntliga bevisningen tas emot genom en bild- och ljudupptagning tillämpas på tilläggsförhör, omförhör och framläggande av muntlig bevisning genom hänvisning vad som föreskrivs i 26 kap. 15 a §.

17 kap.

Om bevisning

46 §

Ordföranden ska innan förhöret inleds underrätta ett vittne, en sakkunnig samt en part eller annan person som ska höras i bevissyfte om att förhöret spelas in.

48 §

I ett tvistemål ska parterna och i ett brottmål målsäganden och svaranden förhöras innan någon annan muntlig bevisning tas emot, om inte domstolen av särskilda skäl beslutar något annat. Förhöret hålls med iakttagande av vad som anges nedan i denna paragraf. Om den strukturerade behandlingen av målet förutsätter det eller om det annars behövs kan man dock avvika från 2–4 mom.

— — — — —

59 §

Ett bevis som har tagits emot utom huvudförhandlingen ska inte tas emot på nytt vid huvudförhandlingen. Bevisningen ska dock tas emot på nytt om en part som har varit frånvarande begär det och parten har haft laga hinder för sin utevaro men inte har kunnat anmäla detta i tid, eller om domstolen anser att bevisningen behöver tas emot på nytt av särskilda skäl. Muntlig bevisning kan till behövliga delar tas emot på nytt också genom en bild- och ljudupptagning.

— — — — —

22 kap.

Om tingsrättens protokoll och dokumentering av bevisningen

5 §

Protokollet över huvudförhandlingen skall utöver vad som föreskrivs i 3 § innehålla de uppgifter som behövs för behandlingen av målet, och det skall ange

— — — — —

- 3) vittnen, sakkunniga och övriga personer som har hörts i målet samt andra bevis som har lagts fram,
 - 4) uppgifter om den bild- och ljudupptagning som gjorts av den muntliga bevisning som tagits emot i målet.
- — — — —

6 §

En bild- och ljudupptagning ska i tingsrätten göras av förhör med vittnen och sakkunniga och förhör med parter och andra som hörs i bevissyfte. Om det inte är möjligt att göra en bild- och ljudupptagning, ska förhörets centrala innehåll antecknas i protokollet. Ett protokollfört förhör ska genast läsas upp, och i protokollet ska antecknas ett yttrande av den som förhörs om att förhörets innehåll har blivit riktigt uppfattat. Av förhöret ska dock endast ljudet spelas in, om det är nödvändigt för att hemlighålla ett anonymt vittnes identitet eller om det finns något annat särskilt vägande skäl till det.

9 §

I den domstol som behandlar målet kan det till behövliga delar göras en utskrift av den inspelade berättelsen, om domstolen anser att detta främjar behandlingen av målet.

10 §

En bild- och ljudupptagning ska bevaras i 30 dagar från det att målet har avgjorts och avgörandet har vunnit laga kraft.

96/2022

24 kap.

Om domstolens avgörande

7 §

Tingsrättens dom skall utgöra en fristående handling. Där skall anges

4) en förteckning över framlagda bevis,

15 §

Av hovrättens dom eller slutliga beslut skall framgå

4) en förteckning över i hovrätten framlagda bevis,

25 kap.

Om fullföljd av talan från tingsrätt till hovrätt

15 §

En ändringssökande som önskar att huvudförhandling ska hållas i hovrätten ska motivera sin begäran. Ändringssökanden ska också uppge sin åsikt om huruvida muntlig bevisning ska tas emot eller en part ska höras personligen i något annat syfte vid huvudförhandlingen. Dessutom ska ändringssökanden uppge vilka av de i tingsrätten förhörda personernas berättelser som behöver tas emot, och till vilka delar de behöver tas emot. Om ändringssökanden önskar förhöra en person som har förhörts i tingsrätten personligen på nytt eller för ställande av tilläggsfrågor eller önskar lägga fram muntlig bevisning vid huvudförhandlingen genom att hänvisa till bevisningen, ska ändringssökanden motivera sin begäran.

16 §

I besvärsskriften ska uppges parternas namn samt uppgifter om hur deras lagliga företrädare eller ombud eller biträde kan nå samt den postadress och eventuell annan adress under vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i saken kan sändas till ändringssökanden (*processadress*). Dessutom ska ändringssökanden på lämpligt sätt ange telefonnummer och övriga kontaktuppgifter till de personer som ändringssökanden vill förhöra personligen i hovrätten. Om någon av uppgifterna ändras senare, ska ändringssökanden meddela hovrätten detta utan dröjsmål.

18 §

Skrivelser och till dem fogade handlingar som har lämnats in till tingsrättens kansli och är riktade till hovrätten ska utan dröjsmål sändas från tingsrätten till hovrätten. Samtidigt ska akten i saken sändas till hovrätten. Av tingsrättens dom och särskilt avfattade beslut sänds dock bara kopior till hovrätten.

96/2022

25 a kap.

Om inledande av förberedelsen av ett besvärssärende vid hovrätten och om tillstånd till fortsatt handläggning

14 §

Hovrätten avgör i ett skriftligt förfarande frågan om tillstånd till fortsatt handläggning ska meddelas utifrån tingsrättens avgörande, besvärerna, ett eventuellt bemötande och vid behov också det övriga skriftliga rättegångsmaterialet. Av särskilda skäl kan hovrätten beakta också en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten.

— — — — —

26 kap.

Om fortsatt handläggning av besvärssärenden i hovrätten

9 §

Vid förberedelsen beslutar hovrätten också

- 1) huruvida muntlig bevisning ska tas emot eller parter höras personligen i något annat syfte vid huvudförhandlingen,
 - 2) vilka av de i tingsrätten förhörda personernas berättelser som ska tas emot vid huvudförhandlingen genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten, och till vilka delar,
 - 3) huruvida en person som har förhörts i tingsrätten ska förhöras personligen på nytt vid huvudförhandlingen,
 - 4) huruvida en person som har förhörts i tingsrätten ska förhöras personligen vid huvudförhandlingen för ställande av tillägsfrågor,
 - 5) huruvida muntlig bevisning som tagits emot i tingsrätten ska läggas fram vid huvudförhandlingen genom att det hänvisas till den, och till vilka delar,
 - 6) huruvida det i hovrätten ska tas emot ny muntlig bevisning.
- — — — —

12 §

Om målet eller ärendet avgörs på grundval av det skriftliga rättegångsmaterialet och ändringssökandens motpart inte har utövat talan i hovrätten, ska det skriftliga rättegångsmaterial som motparten tidigare lagt fram i målet eller ärendet dock beaktas vid avgörandet.

Vid behov ska innehållet i den bevisning som har tagits emot i tingsrätten klarläggas med hjälp av en bild- och ljudupptagning.

13 §

Vid huvudförhandlingen i hovrätten höras parter samt tas muntlig bevisning och annan utredning emot.

— — — — —

15 a §

Muntlig bevisning som tagits emot i tingsrätten tas vid huvudförhandlingen emot genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten, om det inte finns särskilda skäl att personligen på nytt förhöra en person som förhörts i tingsrätten.

En person som har förhört i tingsrätten kan förhöras personligen vid huvudförhandlingen också för ställande av tillägsfrågor, om det på grund av nya omständigheter eller bevis som återopats i hovrätten eller av någon annan orsak behövs för utredningen av målet.

Den muntliga bevisning som tas emot genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten kan läggas fram vid huvudförhandlingen genom att det helt eller delvis hänvisas till den, om hovrätten anser att detta är lämpligt med beaktande av målets art och mängden muntlig bevisning som läggs fram i målet. Hovrätten sätter sig in i den muntliga bevisning som det hänvisats till utan att parterna och allmänheten är närvarande.

18 §

Ändringssökandens motpart, vars närvaro inte anses behövlig, kallas till huvudförhandlingen vid äventyr att saken kan avgöras trots motpartens utevaro.

19 §

En part eller en parts lagliga företrädare kan vid vite åläggas att infinna sig personligen till huvudförhandlingen för att höras, om det anses behövt för att utreda saken.

20 §

Om ändringssökandens motpart eller dennes lagliga företrädare uteblir från en huvudförhandling till vilken motparten eller företrädaren har uppmanats att infinna sig vid vite, kan motparten eller företrädaren föreläggas ett högre vite. Om motparten eller företrädaren har ålagts att infinna sig personligen för att höras, kan domstolen bestämma att han eller hon ska hämtas till sammanträdet eller till ett senare sammanträde.

23 §

Om en berättelse som avgetts av ett vittne, en sakkunnig eller en person som hörts i bevisyfte utan att vara part tas emot vid huvudförhandlingen genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten, kallas personen i fråga till huvudförhandlingen endast om han eller hon vid huvudförhandlingen förhöras personligen på nytt eller för ställande av tillägsfrågor.

24 §

Muntlig bevisning som tas emot genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten tas emot före annan muntlig bevisning. En person som har förhört i tingsrätten och vars berättelse tas emot genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten förhöras dock personligen för ställande av tillägsfrågor genast efter det att berättelsen till behövliga delar har tagits emot.

Avvikelser från den ordning som anges i 1 och 2 mom. får dock göras vid behov.

27 §

I protokollet ska dessutom antecknas de uppgifter som behövs för behandlingen av saken och de bevis som har lagts fram i saken.

I protokollet ska antecknas

1) vilka av de i tingsrätten förhörda personernas berättelser som har tagits emot vid huvudförhandlingen genom en bild- och ljudupptagning som gjorts i tingsrätten, och till vilka delar,

2) vilka av de i tingsrätten förhörda personerna som vid huvudförhandlingen har förhörts personligen på nytt,

3) vilka av de i tingsrätten förhörda personerna som vid huvudförhandlingen har förhörts personligen för ställande av tilläggsfrågor,

4) vilken ny muntlig bevisning som har tagits emot.

I protokollet ska antecknas om muntlig bevisning har lagts fram på det sätt som avses i 15 a § 3 mom. i detta kapitel.

En ljudupptagning ska göras av förhör med vittnen och sakkunniga och förhör med parter och andra som hörs i bevis syfte. Ljudupptagningen ska bevaras i 30 dagar från det målet har avgjorts och avgörandet har vunnit laga kraft. Om det inte är möjligt att göra en ljudupptagning, ska förhörets centrala innehåll tas in i protokollet. Ett protokollfört förhör ska genast läsas upp, och i protokollet ska antecknas ett yttrande av den som förhörs om att förhörets innehåll har blivit riktigt uppfattat.

27 kap.

Om förfarandet i tvistemål och brottmål som hovrätten behandlar i första instans

5 §

När parterna kallas till huvudförhandling och när huvudförhandling hålls ska i tillämpliga delar iaktas vad som föreskrivs om behandlingen av tvistemål och brottmål i tingsrätt. Muntlig bevisning ska dock dokumenteras med iakttagande av 26 kap. 27 § 4 mom.

30 kap.

Fullföljd av talan från hovrätt till högsta domstolen

20 §

Högsta domstolen håller vid behov muntlig förhandling, vid vilken parter, vittnen och sakkunniga kan höras och annan utredning tas emot. I fråga om muntlig bevisning som har tagits emot i tingsrätten iaktas 26 kap. 15 a §. Muntlig förhandling får begränsas att gälla en del av det fullföljda målet.

Bestämmelser om ikraftträdandet av denna lag utfärdas särskilt genom lag.

Helsingfors den 28 januari 2022

Republikens President

Sauli Niinistö

Justitieminister Anna-Maja Henriksson